

list of action plans adopted by contracting parties of the Barcelona Convention for the protection of the Mediterranean monk seal, marine turtles, cetaceans, marine vegetation, birds, chondrichthyan fishes and for the prevention of non-indigenous species being introduced in these waters.

The present publication is a precious, qualitative review of endangered species and habitat types in the Slovenian sea, which should not be the only book dealing with this topic, but should represent just the beginning of a constant, professional monitoring of endangered animal and vegetal species and their living environment in the Slovenian sea, earmarked for the prevention of irreparable damages. The book is enriched by valuable biological data as well as by long-standing experience in this field, presented through the eyes of three authors with different profiles: an enthusiastic scientist, a fanatic nature-conservator and a talented photographer and designer.

Nicola Bettoso & Martina Orlando Bonaca

DIVERSIDAD Y CONSERVACIÓN DE LOS AMBIENTOS
KÁRSTICOS: EJEMPLOS VALENCIANOS Y
ESLOVENOS/
PESTROST IN OHRANJANJE KRAŠKE POKRAJINE:
PRIMERI IZ VALENCIJE IN SLOVENIJE/
DIVERSITY AND CONSERVATION OF KARST
LANDSCAPES: VALENCIAN AND SLOVENIAN
EXAMPLES

Znanstveno-raziskovalno središče Koper Univerze na Primorskem je do lanske jeseni na Kraškem robu opravljalo triletni projekt "Ohranitev in varstvo ogroženih habitatov/ vrst na območju Kraškega roba". V treh letih, kolikor je trajal projekt, ki ga je sofinancirala Evropska

unija prek program LIFE-Narava, so primorski strokovnjaki skupaj s številnimi domačimi in tujimi partnerji poskušali ustvariti razmere, ki naj bi omogočile ohranitev narave in kulturne krajine ter izjemne biotske pestrosti, predvsem z aktivno sodelležbo lokalnega prebivalstva.

Za dosego tega cilja pa so bile koristne španske izkušnje. Med partnerji je bila namreč tudi vlada avtonomne španske province Valencije, kjer so že pred leti uspešno začeli uresničevati naravovarstveni model mreže rastlinskih mikroz rezervatov, ki tudi v evropskem merilu dobiva vse večji pomen in podporo. Več kot dvesto takih rezervatov v Valenciji daje izvrstne rezultate pri varovanju ogroženih vrst, predvsem ker je takšen način veliko preprostejši in hitreje izvedljiv od prizadevanj za zaščito kompleksnejših območij. Zaradi velikih podobnosti med kraškimi pokrajinami v Valenciji in na našem Kraškem robu ter velike pestrosti življenja na obeh območjih ne čudi, da je prišlo do sodelovanja v skupnem projektu. Eden izmed rezultatov je tudi skupni, trijezični (špansko-slovensko-angleški) zbornik, ki nam skozi prispevke strokovnjakov primerjalno predstavlja poznavanje pestrosti življenja in prizadevanja po ohranjanju kraških pokrajin v Valenciji in Sloveniji.

Za podrobnejšo predstavitev Valencije in njenih predvsem rastlinskih bogastev v zborniku ni dovolj prostora, spoznamo le osnovne pokrajinske poteze in pomen rastlinstva, med katerim so številni endemiti in relikti. Izpostavljen je kraški svet s podzemnimi jamami in kraškimi kali. Takšna okolja dajejo možnost za preživetje številnim vrstam, ki ga v sušni pokrajini sicer ne bi imele. Verjetno za nas, slovenske bralce najpomembnejši del zbornika pa je predstavitev izkušnje, ki so si jo v Valenciji pridobili z razvojem rastlinskih mikroz rezervatov. Emilio Laguna, ki velja za očeta tega valencijskega pristopa k ohranjanju narave, nas skupaj s sodelavci popelje na začetek devetdesetih let, ko je nastala pobuda po nastanku omrežja majhnih območij, ki so pomembna za ohranitev redkih in ogroženih vrst. Tako je mogoče brez dolgotrajnih zakonskih priprav, ki jih za sabo potegne ustanavljanje parkov, doseči hitro in učinkovito varovanje populacij tudi na zasebnih zemljiščih. Pokrajinski svet valencijske avtonomne vlade namreč daje finančno podporo, od enkratnih odškodnin za vključitev v omrežje do dotacij (tudi do 18 tisoč evrov letno na posameznega lastnika) za nakup zemljišč in izdelavo načrtov upravljanja. Od dobrih 230 mikroz rezervatov, kolikor jih je bilo v Valenciji ob nastajanju zbornika, je 30 zasebnih. Ker omrežje mikroz rezervatov velja za eno najbolj izjemnih pobud na področju varstva in ohranjanja rastlinstva v evropskem merilu, valencijski strokovnjaki sodelujejo pri prenosu tega modela v druge dežele, med katerimi je tudi Slovenija, za začetek zgolj s Kraškim robom.

V prispevku slovenskih avtorjev kratki predstavitvi projekta na Kraškem robu (avtorjev Andreja Sovinca in

Bojane Lipej) in metodam kartiranja habitatnih tipov (Mitje Kaligariča in Branke Trčak) sledi predstavitev flore in vegetacije (M. Kaligarič), posebej sta izpostavljeni dve vrsti, stenoendemična Tommasinijeva popkoresa in raznolistna mačina, prva ogrožena zaradi človekovih aktivnostih v stenah, druga predvsem zaradi hitrega zaraščanja travnišč (M. Kaligarič in Boštjan Surina). Od živali, ki najdejo zavetje v bogastvu rastlinskega sveta, sta Andrej Gogala in Dušan Devetak predstavila stenice in mrežekrilce, Franc Rebeušek metulje, Boris Kryštufek sesalce, Lovrenc Lipej, Andrej Sovinc in Bojana Lipej pa so obdelali ptice, še posebej ujede in sove. Poleg suhih kraških travnišč in skalnatih ostenij, ki jim je namenjen največji del pozornosti, se bralec lahko zadrži še pri kalih in vlogi, ki jo imajo ti vodni objekti za ohranjanje ogroženih vrst, predvsem dvoživk. Pomen kalov v nekdanjem življenju domačinov je orisala Zvona Ciglič, med dvoživkami, ki naseljujejo kale, edine stoječe površinske vode na Krasu, pa se je sprehodila Katja Pobjoljšaj. Rezultat preučevanja rastlinstva in živalstva je – skladno s španskimi izkušnjami – na koncu zbornika predstavljeni predlog za mikroz rezervate na Kraškem robu. Od tridesetih predlaganih je največ – skoraj polovica – suhih travnišč, drugo so kali ter stenska in gozdna okolja.

Označeni mikroz rezervati so v času projekta zaživel tudi na ozemlju Kraškega roba, na potezi pa je država, da prizadevanja po tovrstni zaščiti razširi tudi na druga občutljiva in vrstno bogata območja ter postavi pravne okvire, sicer se dobra praksa z druge strani Sredozemlja ne bo uspešno zasidrala na naših tleh. V prazno bodo izzvenele besede valencijskih strokovnjakov, ki sta sodelovala v projektu, da Sredozemlje ni zgolj morje, marveč vodna pot, po kateri se poleg kultur pretakajo tudi znanja in izkušnje, nenazadnje tudi take, ki so povezane z varstvom narave in upravljanjem okolij.

Igor Maher

Davorin Tome, Andrej Sovinc & Peter Trontelj:
PTICE LJUBLJANSKEGA BARJA
DOPPS, Ljubljana, 2005

Knjiga Ptice Ljubljanskega barja je prišla na mojo knjižno polico ravno v pravem času. Čeprav sem tako ali drugače s pticami povezan že petinštirideset let, je naše največje barje zame skoraj čista neznanka. A ko sem v začetku tega leta sklenil, da pod drobnogled vzamem nekatere izmed ptic, ki gnezdijo v tem predelu Slovenije, sem ugotovil, da je ta knjiga nepogrešljiv spremljevalec prav takšnih, ki se sami prvič odpravljamo odkrivati skrivnosti Ljubljanskega barja.

Pa pogledjmo, kaj nam knjiga, ki je izšla leta 2005 v založbi Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenija, ponuja na svojih 418 straneh. Pričakovanja so upravičeno visoka, že ko pregledamo avtorje – tri priznana imena slovenske ornitologije: Davorin Tome, Andrej Sovinc in Peter Trontelj. Pri tako obsežnem delu sodelavcev na terenu ni nikoli preveč, in tokrat je avtorjem priskočilo na pomoč 38 popisovalcev ptic, 31 pa je bilo zunanjih sodelavcev Prirodoslovnega muzeja Slovenije, ki so prispevali podatke o ujetih oz. obročkanih pticah.

Kartiranje ptic je bila osnova za doseganje dveh ciljev: naravoslovnega in naravovarstvenega. Pri prvem gre za dokumentiranje stanja ptic, in sicer števila posameznih vrst, kdaj in kje se zadržujejo, kdaj in kje gnezdijo in podobno. Še pomembneje se mi zdi sledenje naravovarstvenemu cilju, kjer gre predvsem za ugotavljanje, ali so območja na Barju pomembna za ohranitev posameznih vrst v nacionalnem in mednarodnem merilu. Ta za ogrožene ptice zelo pomembna območja so avtorji iskali in določili z metodo kopičenja števila osebkov nacionalno pomembnih vrst v posameznih kvadrantih. Po analiziranju gostote izbranih ptic na posameznih površinah so avtorji določili vzhodno, zahodno in severno pomembno območje. Skupno so na Barju določili 42 odstotkov celotne površine, ki imajo za tam